

Madde Bağımlılığı Tedavisinde Aile İçi İletişimin Önemi Importance of Intra-Family Communication at Treatment of Drug Addiction

Habibullah Akıncı¹
Yalova Üniversitesi

Madde Bağımlılığı ve Aile

Raşide Gövbakan, Veli Duyan

İstanbul, 2015, Yeni İnsan Yayınevi, 120 sayfa

Türkiye’de madde bağımlılığı nedeniyle gerçekleşen suçlar ve can kayıpları her geçen gün artmaktadır. Özellikle ergenlik çağındaki gençlerin madde kullanımına başvurmaları zorbalık, gasp ve diğer şiddet eylemlerine dayalı suçlara yol açmaktadır. Dolayısıyla madde bağımlılığı toplumsal refahı ve huzuru tehdit eden bir olgudur. Gençler arasında giderek yaygınlaşan madde kullanımı bir noktadan sonra bağımlılık hâline gelmekte ve bireylerin hayatlarını ciddi anlamda etkilemektedir. Diğer taraftan ailelerin genç bireyler ile iletişimini sağlıklı bir şekilde sürdürmesi ve *aile olmanın* gereklerini yerine getirmesi, olası bir bağımlılığın önüne geçmede veya madde bağımlılığı tedavisinde oldukça etkilidir. Bu bağlamda *Madde Bağımlılığı ve Aile* başlıklı eser, genç birey sahibi ailelere madde bağımlılığı konusunda destek ve rehberlik sunmak amacıyla önemli noktalara değinmektedir.

Kitabı kaleme alan iki yazardan biri olan Prof. Dr. Veli Duyan, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Duyan’ın; sağlığın psikososyal boyutu, görme engelliler, intihar girişi-mi ve intiharı önleme, cinsellik ve cinsel tutumlar, sokak çocukları ve HIV/AIDS’le yaşayan bireyler gibi farklı konularda çalışmaları bulunmaktadır. Çalışmaya katkıda

¹ Habibullah Akıncı, Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F., Sosyal Hizmet Bölümü, Yalova. Eposta: habibullahaknc@gmail.com

bulunan diğler yazar Raşide Gövebakan ise Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü mezunudur. Madde bağımlılığı, motivasyonel görüşme teknikleri, bağımlılıkla mücadele gibi konularda eğitimler veren Gövebakan, okullarda tütün bağımlılığıyla mücadele (Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Bölümü) gibi projelerde görev almıştır.

İncelenen eserin önsözünde kitabın, “madde kullanan çocuğa sahip olan anne babaların, sabrını ve gücünü arttırabilmek, madde kullanımı hakkında farkındalık oluşturabilmek ve aile sisteminin bütünlüğünü korumasına destek vermek” amacı ile kaleme alındığı belirtilmiştir.

Kitap beş ana başlıktan oluşmaktadır. Birinci bölümde bağımlılık konusunu irdeleyen yazarlar, ikinci konu başlığı altında ise ailenin bağımlılık ile olan ilişkisi ve üstlenebileceği roller üstünde durmuşlardır. Üçüncü bölümde madde kullanımı sonucunda ortaya çıkan kriz durumunda ailelerin ne yapmaları gerektiği, krizle baş edebilme yöntemleri ve ülkemizde yapılan çalışmalar hakkında bilgiler verilmektedir. Dördüncü ana başlık altında grup çalışmasının önemi ve katılımcılara neler kazandırabileceği hakkında değerlendirilmelerde bulunulurken, son bölüm oturumların kayıtlarından oluşmaktadır.

Eserin ilk bölümünde madde bağımlılığının ne olduğu, madde kullanım evreleri ve madde kullanım sebepleri güncel literatür taraması ışığında ortaya konulmuştur. Aynı zamanda hangi ölçütlerde madde kullanıldığı takdirde psikiyatrik bir bozukluk olarak madde bağımlılığı tanısının koyulacağı DSM-IV kitabı kaynak gösterilerek okuyucuya sunulmuştur. Eser madde bağımlısı çocuk sahibi aileleri desteklemeyi hedeflediğinden, ilk bölümdeki literatür taraması sığ kalmış ve derinlemesine taramalardan ziyade belirli kaynaklar kullanılarak okuyucuya genel bir izlenim vermek amaçlanmıştır. Bu bağlamda mevcut literatür yeniden yorumlanarak kısa ve açık bir şekilde vurgulanmak istenen temel noktalar ifade edilmiştir.

Eser ilerleyen kısımlarda ise ergenlik ve gençlik olgusunu irdelemektedir. Yazarlar madde kullanımının arkadaş çevresi, merak duygusu, özentisi ve sosyalleşme farklılıkları çerçevesinde şekillenebileceğini vurgulamışlardır. Ergenlik dönemi hakkında eğitici bilgiler veren eser, değişen zamanlardaki aile dinamiklerine de kısmen değinmiştir. Literatür taraması önceki bölümde madde bağımlılığı hakkında yapıldığı gibi burada da yüzeysel kalmış ve aktarılmak istenen bilgi en yalın hâliyle okuyucuya ulaştırılmıştır.

Çalışmanın uygulama kısmını teşkil eden grup çalışmasını ele alan bölümler ise, ailelere tavsiyelerden çok bu alanda çalışmayı hedefleyen araştırmacılara ve akademisyenlere yöneliktir. Engelli çocuk sahibi anneler ile yaptığı grup çalışmasını 2007 yılında *Gruplarla Sosyal Hizmet* adı ile yayımlayan Prof. Dr. Veli Duyan, madde bağımlılığı ile ilgili bu eserinde de grup çalışmasına yer vermiştir. Grup çalışması ya da

grup terapisi ülkemizde yaygın olarak kullanılan bir terapi biçimi değildir. Duyan'ın çalışmaları bu bağlamda oldukça değerlidir. Madde bağımlısı ergenlerin aileleri ile yürütülen grup çalışmasının oturumlarına eserde yer verilmekle beraber, Duyan ve Gövebakan'ın kitabı *Gruplarla Sosyal Hizmet* adlı çalışmada olduğu gibi oturumların tüm ayrıntılarını değil sadece planları, liderin yönlendirmelerini ve gerçekleştirilen etkinlikleri okuyucu ile paylaşmaktadır. Katılanların psikolojik durumlarına, tepkilerine ve grup çalışması hakkındaki düşüncelerine ise eserde yer verilmemiştir. Bu sebeple son bölüm sadece “Grup terapisi süreci nasıl olmalıdır?” sorusuna cevap verir niteliktedir. Değinilmesi gereken diğer bir nokta ise, oturum liderinin tavsiyeleri ve oturumlardaki etkinliklerdir. Liderin grup terapisi süresince gerçekleştirilen oturumlarda yönlendirici sorular kullanması, etkinlikler düzenlemesi ve açıklamalar yapması normal bir grup çalışmasının hangi yöntemler ile sürdürülebileceğini göstermektedir. Oturumlarda gerçekleştirilen etkinlikler ve oyunlar ise, grup dinamiğini canlı tutmakta ve grup terapisinin sağlıklı sonuçlar vermesinde önemli rol oynamaktadır.